

ŽIVOT

Intervju s biskupom Škvorčevićem o viziji katoličkih škola u budućnosti

BISKUP ŠKVORČEVIĆ S PRVAŠIMA KATOLIČKE GIMNAZIJE U POŽEGI / FOTO: POŽEŠKA BISKUPIJA

Katoličke škole, kako u Europi tako i u Hrvatskoj, mjesta su ekumenske i međureligijske suradnje i dijaloga. Neke katoličke škole pohađaju i ateisti, a neke imaju izvrsnu suradnju s drugim vjerskim školama. Donosimo intervju s mons. Antunom Škvorčevićem, požeškim biskupom i predsjednikom vijeća Hrvatske biskupske konferencije za katolički odgoj i obrazovanje koji govori o ciljevima katoličke škole, njezinim vrednotama kojima se vodi pri odgoju i obrazovanju, o viziji za budućnost, kao i o samoj ulozi, odnosno doprinosu katoličkih škola društvu i državi.

26.09.2023. / 17:01 / Branimir Gubić

- 1. Među biskupijama u Hrvatskoj, Požeška je među onima koje imaju najviše otvorenih katoličkih škola. Usto, predsjednik ste Vijeća Hrvatske biskupske konferencije za katolički odgoj i obrazovanje. Zašto ste kao biskup/biskupija osnivali toliki broj škola u svojoj biskupiji te kakav potencijal vidite u njima?**

Svi relevantni međunarodni dokumenti, pa tako i hrvatski, počevši od Ustava Republike Hrvatske jamče roditeljima pravo da svoju djecu odgajaju i obrazuju u skladu sa svojom vlastitom savješću i sustavom vrijednosti za koji su se opredijelili. Demokratske zemlje omogućuju roditeljima da ostvare navedeno pravo a državne vlasti im daju za to logističku potporu, organizirajući javni život kako to traže potrebe građana. Nije mali broj roditelja koji i kod nas na temelju tog prava uz pomoć Crkve u skladu sa svojim kršćanskim sustavom vrijednosti upisuju djecu u katoličke škole. One su važne odgojno-obrazovne ustanove određene mjesne Crkve u njezinim evangelizacijskim nastojanjima, kojima ona služi mladom čovjeku da uz usvajanje znanja otkrije sebe u duhovnim dimenzijama te on u susretu s

Isusom Kristom snagom njegova duha poraste u cjelovitu osobu do onog uzrasta koji u njemu može ostvariti njegova ljubav, pobjednica nad samom smrću. Požeška biskupija opredijelila se za to da osnutkom katoličkih osnovnih i srednjih škola bude u navedenom pogledu na pomoć roditeljima. Rado smo prihvatili odredbu *Zakonika kanonskoga prava* u tom pogledu: „Ako nema škola koje odgajaju u kršćanskom duhu, zadaća je dijecezanskog biskupa pobrinuti se da se one osnuju“ (kanon 802 § 1). Na taj način Požeška biskupija odgovorila je i na poziv pape Ivana Pavla II. u Apostolskom pismu o njezinu osnutku da „novom snagom nastavi preslavno djelo evangelizacije“ i pomogne mladim ljudima biti dionicima civilizacije ljubavi kojoj je temelje postavio Isus Krist svojom mukom, smrću i uskrsnućem, te oni žive dostojno čovjeka po Isusovu modelu.

2. Koji je najznačajniji doprinos katoličkih škola hrvatskome društvu?

Katoličke škole kao i javne i privatne nastoje stručnim putem mladim ljudima posredovati znanja, koja su im potrebna da bi se mogli uključiti u tokove suvremenog društvenog života, te dati svoj doprinos u njegovoj izgradnji. No, pri tom – kako sam već spomenuo – one stavljaju naglasak na odgojnu dimenziju, svjesne da se samo cjelovito izgrađen čovjek na duhovnoj, stručnoj i fizičkoj razini može služiti usvojenim znanjima tako da ih ne upotrijebi protiv čovjeka i života, nego u službi njegova dobra. U tom smislu moralna je dimenzija u središtu odgoja mladih ljudi i njihova obrazovanja, što uvelike koristi suvremenom društvu označenu brojnim nepravdama i sebičnostima, koje se očituju na različite načine.

3. Sve je veći utjecaj ateizacije i sekularizacije kako u svijetu, tako i u Hrvatskoj. Za očekivati je da katoličke škole imaju sve manje upisanih učenika i da se zatvaraju, no kod nas nije takav slučaj, dapače sasvim suprotno. Zašto su katoličke škole toliko popularne? Tko je za to zaslužan?

Potpuno se slažem s kardinalom Franjom Šeperom, zagrebačkim nadbiskupom koji je na II. vatikanskom saboru zastupao mišljenje kako ateizam nije izvorna pojava nego na svoj način reakcionarna, odgovor na kršćansko loše predstavljanje Boga svojim životom, te je takav ateizam u biti čežnja za istinskim, pravim Bogom, što treba prepoznati i u suvremenom društvu te mu ne upućivati osude, nego ga prihvatiti kao izazov za dosljednije življenje svoje vjere. Slično valja reći i za sekularizaciju, koja razlikuje što je vjersko, a što društveno-političko u organiziranju javnog života. Na temelju svoga dugovječnog iskustva Crkva se na II. vatikanskom saboru izjasnila za

svoju odvojenost od države, vjere od politike te sekularizacija u tom smislu nije negativan pojam ukoliko u tom okviru daje mjesto vjeri i Crkvi u javnom životu. No, sekularizam koji isključuje vjeru iz javnog života, bori se protiv Crkve, nijeće dimenziju onostranosti, na svoj način duhovno osakaćuje čovjeka te je poguban za pojedince i društvo, nerijetko otvarajući prostor za netoleranciju i sukobe. To je kontekst u kojem djeluju danas i katoličke škole i koje su zbog više razloga mnogima privlačne, ili veoma poželjne i u zapadnim demokratskim društvima te se one ne ukidaju zbog manjka učenika, nego pokatkad zbog izostanka materijalne potpore društvene zajednice njihovu neprofitnom djelovanju. Dok javne škole uživaju svu potporu javnih vlasti, nerijetko su katoličke škole diskriminirane u tom pogledu, premda roditelji njihovih učenika jednako plaćaju državi porez kao i roditelji učenika u javnim školama.

4. Što ste u susretima s roditeljima i djecom čuli o razlozima upisa baš u katoličku školu?

Gotovo redovito roditelji tvrde da upisuju djecu u katoličke škole zato što su one katoličke, a da pokatkad nisu u stanju odmah protumačiti što bi to točno značilo. No, sigurni su da je ta škola osjetljivija za odnos prema djeci kao Božjim stvorenjima, sigurnije mjesto za boravak, u njoj je manje nasilja, opasnosti od droge i drugih poroka, napose prostor u kojem se zastupaju i žive vrline povezane s evanđeoskim vrijednostima, među kojima je temeljna trajna povezanost s Bogom, koja rađa kvalitetnijim odnosom prema roditeljima, bližnjima i društvu.

5. Što katoličke škole mogu ponuditi svakom učeniku i roditelju? One nisu isključivo namijenjene katolicima. Naime, postoje slučajevi kada katoličku školu upisuju i ne-katolici, tj. ateisti i pripadnici drugih vjeroispovijesti i religija. Zašto je važno da katolička škola bude mjesto susreta u dijalogu s drugima i drugačijima?

Izgradnja vjerničkog identiteta učenika katoličkih škola nije povezana s isključivošću prema drugima i drugačijima, nego upravo obrnuto: koliko više učenici rastu u vjerničkoj svijesti da je svaki čovjek Božje stvorenje, za koja je Isus Krist umro, posvjedočivši koliko je za njega svaki čovjek dragocjen, tim više učenici poštuju i prihvaćaju jedni druge. Usvojiti to kao sastavni dio svoga vjerničkog identiteta znači živjeti poštovanje, otvorenost i dijalog sa svakim onim koji je drugačiji, koji mu zbog toga nije neprijatelj ili ugroza, nego obogaćenje. Ekumenska i dijaloška dimenzija sastavnice su odgoja u katoličkim školama, kojima se daje velika pozornost. Razumljivo je stoga da

katoličke škole nisu otvorene samo za katoličke vjernike, nego za sve, ali uz uvjet da oni koji ih upišu prihvaćaju njihov cjelovit program kao sastavni dio izgradnje svoje opće kulture.

6. Po čemu se djelatnici katoličke škole razlikuju od drugih njihovih kolega koji rade u školama diljem Lijepe Naše? Trebamo li kao Crkva, roditelji i učenici imati velika očekivanja od njih?

Djelatnike katoličkih škola treba krasiti stručnost, pedagoško–didaktička kompetentnost, zdrav pristup prema učenicima, međusobno potpomaganje i suradnja s roditeljima. Njihova posebnost je u tome što su pozvani sami živjeti evanđeoski sustav vrijednosti i svjedočiti ga jedni drugima, napose učenicima, koje svojim vjerničkim primjerom odgajaju, poštujući njihovu slobodu. Nema katoličke matematike, biologije, kemije ili nekog drugog predmeta, ali postoji vjernik koji prirodne zakonitosti dublje shvaća i tako ih predstavlja učenicima. U tom pogledu djelatnici katoličkih škola imaju posebni program trajne formacije, nadopunjujući svoju trajnu stručnu formaciju. Svjesni da je Crkva osnivač škole u kojoj djeluju, žive zajedništvo vjere te školu shvaćaju kao proširenu crkvenu obitelj, u koju su uključeni i roditelji kao bitna sastavnica.

7. Kakva je Vaša vizija budućnosti katoličkih škola u Hrvatskoj? Postoje li planovi za otvaranje novih škola i na području kojih biskupija?

Demokracija je uređen sustav te očekujem da će što skorije Vlada Republike Hrvatske i Hrvatska biskupska konferencija potpisati ugovor o katoličkim školama, vrtićima i srednjoškolskim domovima u provedbi ugovora sklopljenih između Republike Hrvatske i Svete Stolice, i da će na taj način biti uređena ona pitanja koja su do sada stvarala određene probleme ili poteškoće. Među njima je i pitanje besplatnog obveznog školovanja u osnovnim školama, zajamčenog Hrvatskim ustavom. Budući da katoličke škole nisu vezane za upisno područje ili mreže škola, nego se osnivaju na slobodno traženje roditelja, očekujem da će biti otvorene i nove škole, o čemu su Sisačka biskupija i Đakovačko–osječka nadbiskupija pokrenule zakonski propisanu proceduru. Nadam se da će određene društvene strukture, koje smatraju da su javne škole nešto redovito i potrebno, a vjerske i privatne nešto što ne treba promicati, u demokratskom duhu izići ususret zahtjevima katoličkih roditelja te poduprijeti osnivanje novih katoličkih škola. Osim toga očekujem da će katoličke škole koje daju javnu uslugu građanima Hrvatske i tako dijele s roditeljima i Vladom brigu za odgoj i obrazovanje mladih

naraštaja biti prepoznate kao takve te da će im između ostalog biti otvorena mogućnost natjecanja u europskim fondovima kako bi mogle imati potreban pedagoški standard na dobro učenika i njihovih roditelja te cijelog društva.

—

Autor: Branimir Gubić, vanjski suradnik Hrvatske katoličke mreže
(branimir.gubic@hkm.hr)

* Tekst je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena autora.

Ključne riječi: katoličke škole

Daljnje korištenje vijesti u medijima samo uz prethodno odobrenje izdavača.
Sva prava pridržana © 2018 - 2023 Hrvatska katolička mreža